

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Jesu Siculi
Caltasinettensis, In ... Universitate Messanensi Theologiæ
Primarii Professoris, Tractatus Quinque In Quinque
Ecclesiæ Præcepta**

Tamburini, Tommaso

Dilingæ, 1697

Caput II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40032

P A R E R G O N

AD QUINTUM ECCLESIAE PRÆCEPTUM.

DISPUTATIO UNICA.

De Immunitate cujusdam Monasterij à quadam Gabella.

CAPUT I.

Proponitur status questionis.

Titius Laicus non multarum ovium dominus requirit ab Abbate, seu Procuratore, cujusdam Monasterij, habentis ovium gregem, pascentium in suis proprijs Monasterij prædijs? Titius, inquam, requirit, ut is Procurator admittat paucas illas oves intra Monasterij gregem, ea conditione, seu pacto, ut pro compensatione pascuorum, Titius det, seu vendat Monasterio omnem fructum lactis, qui eo anno habebitur ex suis ovibus; nam partus earundem sibi idem Titius acquireret. Breviter Titius, & Monasterium ejusmodi contractum ineunt, ut hoc det pascula pro fructibus lactis, hoc est, caseo, butyro, recocta, quam vocant; ille verò det dictos lactis fructus pro pascuis.

Quoniam verò in ijs locis positum est vectigal (quod vulgò, gabellam appellamus) super lactis fructibus; idèò vectigalium publici Quæ-

stores illud exigere à præfatis lactis fructibus Monasterio à Titio concessis, intendunt; à Titio, inquam, Laico, Nam Immunitatem Ecclesiasticam Monasterij sic nequaquam lædi, sibi persuadent. Quærimus ergo quid juris?

CAPUT II.

An contra Immunitatem agant Gabellarij, si à prædictis lactis Fructibus Gabellam Ex-torqueant?

ANequam id decernatur, recolendum est breviter, qualis nam, & quanta sit hujusmodi Immunitas Ecclesiasticorum à vectigalium solutione? Certa enim est, & explorata Theologorum, Canonistarum, & juris civilis peritorum sententia, quam nemo ex Catholicis audet impugnare, bona Ecclesiastica, immunia, & omninò libera esse ab oneribus, seu gabellis impositis per Communitates, vel Principes quoscunque Laicos. Ita definitum est in Conc. Lateranensi sub Alexandro III.

p. 1. cap. 19. sub Innocentio III. cap. 46. & habetur C. Non minus. & C. Adversus. De immun. Eccl. & c. 1. & 3. eod. tit. in 6. Et c. quamquam de censibus in 6. & in Clem. unica de Immun. Eccl. Quæ Sanctiones innovatæ fuerunt per Sacrum Concil. Trid. sess. 25. c. 2. de refor. Romanique, Pontifices quotannis in Balla Cænz Domini hujusmodi onera imponentes Ecclesiasticis, & ab ipsidem exigentes excommunicatione latæ sententiæ Summo eidem Pontifici reservata. percutiunt. Sed alijs multis ommissis, proderit hîc proponere Canonis verba in prædicto c. quamquam de censibus in 6.

Ecclesia (inquit) Ecclesiasticaque persona, & RES IPSARUM non solum jure humano, quin immò divino à Sacularium personarum exactionibus sunt immunes.

Conlonat Pius V. qui eximit omnes Ecclesiasticos, Monasteria, eorûmque AGROS, ET BONA ab omnibus gabellis, impositionibus, &c. Hanc Pij V. Constitutionem habes in promptu apud Dian. p. 3. tract. 1. ref. 19.

His in memoriam revocatis, assero pro prædictis fructibus lactis, nullo modo posse Gabellam exigi.

Probatur id primò hoc efficaci argumento. Omnes Ecclesiastici, atque, adèo prædictum Monasterium, sunt immunes à solutione gabellarum in suis quibuscunque bonis, & rebus, ut ex præcedente capite constat; sed prædicti lactis fructus, de quibus noster est sermo, acquisiti ex pretio, seu consumptione, quam Titij oves faciunt de Monasterij pascuis, sunt in ejusdem.

Monasterij bonis, ergo Monasterium, in dictis fructibus est Immune à solutione gabellæ, ergo in excommunicationem ille incurret, qui ex ijs illam exigere præsumperit.

Major hujus argumenti est evidens ex illis verbis citatis in præcedente capite Pij V. (Ecclesiasticæ personæ, & RES ipsarum, & BONA) & ex alijs *ibidem* dictis.

Minor est certissima ex vi ipsius contractus inter Monasterium, concedens Titio pascuorum commoditatem, & Titium dantem fructus lactis Monasterio. Consequentia igitur est manifesta.

Quamvis autem hîc non sit rigorosè, & propriè emptionis, & venditionis contractus; est nihilominus per æquipollentiam; siquidem intercedunt pascua pretio æstimabilia, atque adèo intervenit pecunia æquivalenter, & res, quæ venditur, nempe lactis fructus. In rigore autem est contractus commutationis, seu contractus innominatus, quem appellare consuevimus, *DO ut DES*: qui quidem quoad translationem dominij eundem parit effectum, perinde ac parit rigorosa venditio; scilicet ut res, quæ ementi traditur, transeat omninò, & in omni rigore in dominium recipientis. *L. Naturalis ff. de præscript. & passim Jurisconsulti, & Theologi de contractibus innominatis.* Ex Theologis instar omnium hîc sit De Lugo tom 2. de Just. d. 22. num. 6. qui in hunc modum contractus innominatos breviter explicat.

Ad innominatos contractus pertinet primò. Quando das Petro, ut laboret

in tua vinea, quod est: Do, ut Facias.

Secundò. Quando laboras, ut tibi det Boves, quod est. Facio, ut Des.

Tertio. Quando das Boves, ut det tibi vinum, quod est: Dò, ut Des.

Quartò. Quando laboras in ejus vinea, ut ipse te doceat aliquam artem, quod est: Facio, ut Facias.

Et quidem contractus in casu nostro est ille tertius, dat enim Monasterium pascua, ut Titius det lactis fructus.

Probatúr secundò nostra assertio ex definitione dominij. Dominium est jus (id est, facultas, seu potestas) potestatis disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur. Bart. in leg. Si quis H. de acquirenda possessione, cum juris peritis communiter. Molina, d. 3. de just. & jure cum Theologis passim. De Lugo autem, tom. 1. de just. d. 2. num. 3. sic dictam definitionem declarat.

Dominium (ait) est tale jus in re, ut ratione illius possit Dominus disponere de re in quoslibet usus.

Jam ex hac dominij descriptione sic assertio nostra probatur. Monasterium habet perfectum dominium illorum fructuum lactis, quos habet acquisitos suorum pascuorum pretio, ergo est eorum perfectus Dominus, ergo illi sunt res, & bona Monasterij. Subsumo: sed super rebus, & bonis Monasterij nullum imponi vectigal potest, ergo &c.

Quamvis enim super lacte, quod nondum existit extra prædictas oves nutritas Ecclesie pascuis, Monasterium habeat dumtaxat jus ad rem; tamen

postquam emungitur, & existit extra illarum mammæ, acquirit Monasterium, super illas, jus in re, utpote legitime suis pascuis per illas oves detonsis acquisitum. Habe paritatem non ineptam ad hunc discursum comprobandum. Si ego Dominus meæ servæ gravidæ donarem, seu pretio venderem Petro, non quidem servam ipsam, sed futuram ejus prolem, sanè statim, ac factus ab utero existentis servæ excluderetur, transiret in absolutum dominium Petri. Ita ergo in casu nostro, & consequenter, qui aliquid intendit contra dictos lactis fructus, contra Ecclesie dominium intendit.

Probatúr tertio, ex notabili doctrina decisionis Rotæ apud Alcanium. Tamburinum de Jure Abbatum 3. decis. 104. sub Merlino n. 4.

Bona, inquit, dum Ecclesie traduntur, eo ipso eximuntur à dominio, & potestate LAICORUM, & ex speciali jure sub dominio CHRISTI DOMINI constituuntur, nec per Metaphoram, sed per omnimodam proprietatem, ita ut tale dominium super his bonis Ecclesiarum sit proximè, & immediatè in CHRISTO DOMINO, illique dicatur acquisitum tanquam principali Domino, ut per Innocentium in c. Cum super n. 3. de causis poss. & prop. Et in c. Verùm n. 2. de foro comp. Afflic. dec. 361. à n. 22. Suar. ad Regem Anglia lib. 4. c. 17. n. 9. & c. 18. n. 5. & 7. & c. 21. n. 5. Comitol. resp. mor. lib. 1. c. 70. resp. late id probantem. Unde si CHRISTUS DOMINUS omninò immunis fuit à tributis per SS. Patres allegatos à Suario loco cit. c. 5. n. 1. consequens est,

TAMBR
in
Ecclesie
XIVAD
de
redibus
E. I
300

est, ut bona Ecclesiarum, quæ subsunt immediato, & proximo dominio CHRISTI DOMINI ab omnibus tributis sint immunia.

Expaulò post. Si bona patrimonialia Clericorum, etiam laicalia, sunt immunia ab oneribus laicalibus ob dignitatem personatum, quia dignitas personæ influit Immunitatem in ipsa bona, illa enim adherent personæ Clerici, nec persona dici potest plenè, & perfectè exempta, nisi etiam illius bona exempta sint, ut notat Abbas, Decius, Felinus, & alij Canonistæ communitè in c. Ecclesie S. Maria, & in c. que in Ecclesiarum de const. Baldus in l. 2. c. de Epsco. & Cler. Suarez alios referens d. lib. 4. c. 75. n. 4. & seqq. multò magis idem erit in bonis Ecclesiarum: tum quia perpetuò sunt Ecclesiastica, & in divinum cultum per se ordinantur, tum quia non Clericorum, qui Christi famularum agunt, sed ipsius CHRISTI DOMINI patrimonium sunt.

Hæcenus Rota. Si igitur prædicti fructus sunt res Ecclesie, atque adeò res sunt bona Christi Domini, quis tam temerarius erit, qui ab illis vectigalia extorquere non dubitabit?

Neque opponas, hanc exceptionem Clericorum esse de bonis Ecclesie solum immobilibus, quia hæc vox (Bona) videtur tandem modò significare res immobiles, quales sunt ejusmodi fructus lactis; ne id opponas, inquam, qui signare modò audivimus Summum Pontificem sic pronunciantem: Ecclesiastica personæ, & res ipsarum, & c. ab exactionibus secularibus sunt immunitas.

Tambur. de Precept. Eccles.

At sub voce (Res) mobilia etiam involui, nemo sapiens inficiatur. Adde, quæ modò etiam legitimus.

Bona Patrimonialia Clericorum sunt omninò immunia ab oneribus laicorum ob dignitatem personarum, quia dignitas personæ influit immunitatem in bona; illa enim adherent personæ Clerici. Nec persona dici potest plenè, & perfectè exempta, nisi etiam ipsius bona exempta sint.

Atqui tam bona immobilia, quàm mobilia adherent personæ Clerici, ergo dignitas ipsius personæ tam in immobilibus, quam mobilibus exemptionem debet influere. Et profectò ridendus esset, qui affirmaret, prædium Clerici e.g. esse exemptum, non verò frumentum, quod colligitur ex prædio; quid enim notabilis emolumentum sic redundaret in Clericum? Idem esset in jure annui redditus, si jus esset exemptum, sed obnoxia vectigalibus esset annua pensio. Adde denique, nimis ineptè excludi à nomine bonorum prædicta mobilia.

Bonorum (ait Barbosa in varijs V. bona) simpliciter appellatione veniunt mobilia, se moventia, nomina debitorum, jura, & actiones. L. Bonorum 49. sine L. Rei appellatione 13. H. de verb. signif. L. Si legat 30. §. 1. H. ad Treb. L. Nomen C. que lex pignori Gloss. in l. Princeps 21. de Verb. signif. Abbas Consil. 43. Videtur 1. n. 3. lib. 1.

Probatum quartò, assertio nostra ex doctrina, quam assertit Diana, part. 3. tract. 1. res. 19. quam etiam confirmat Thomas Bebeue, de imm. p. 1. cap. 5. dub. 7. sect. 18.

H h h

Notandum est (ait Diana) Colonos, seu affictatores prædiorum Ecclesiasticorum non teneri solvere gabellam, vulgò dictam (*de fieri*;) quia quando dicti Gabelloti taxant, & pretiant dictam gabellam, fructus non est separatus à solo Ecclesiastico immuni à gabella: ergo &c. Et idèò Carolus de Grassis *de effectib. Clericaru effectus* 3. n. 9. sic asserit; In facti contingentia in hac urbe Panormi fuit decisum pro emptoribus fructuum pendentium viridarii Religionis Melitensis contra Gabellotos, qui prætendebant jus gabellæ ab ipsis emptoribus; & hoc, quia fructus non erant separati à solo, tempore venditionis.

Hæc Diana. Ex qua doctrina sic in rem nostram arguimus, Conductores laici prædiorum, & arborum Ecclesiasticarum non debent gabellam ex fructibus, qui pendent in arbore, quia illi sunt in dominio Ecclesiæ, cujus sunt ipsæ arbores; quando autem separantur ab arbore, & asportantur, idèò gabellam debent, quia tunc jam transferunt in dominium conductorum Lalcorum, qui eos emerunt, ergo è contra in casu nostro quando lac nondum est expressum ab ovium uberibus, quod æquiparatur tunc fructibus ab arbore pendentibus, quia tunc est in dominio Titij Laici, eius nempè, cujus sunt oves, debet esse gabellæ obnoxium, si impositum forè sit aliquod onus ovibus lactescentibus. At verò quando lac jam emunctum, atque est extra ovium ubera, quasi fructus extractus ab arbore, quia est in dominio Ecclesiæ vigore præfati contractus, Do, ut Des,

subjectum esse vectigali nullo modo potest.

Probatur quintò: Fas, impositum esse tributum super piscibus e. gr. quos piscatores suis retibus, & instrumentis explicantur: aliquis verò Ecclesiasticus emat (ut fieri solet) jactum retis, dato pretio, de quo facta sit conventio, vel data aliqua re, e. g. amphora vini, qui est contractus Do, ut Facias. Extrahantur autem multi pisces. Proptèr hi omnes erunt ejus Ecclesiastici, qui pretium, vel vini amphoram contulit. Nam quamvis, idem in mari natabant, non fuerint in ullius dominio, extracti tamen incidunt in dominium illius, qui emerat. Quare, si piscator pro se extraxisset, vectigal obvere ex illis deberet: nunc verò, qui pro Clerico exempto extraxit, nihil Clericus debet. Simile quid contingit in casu nostro. Si Titius Laicus non convenisset cum Monasterio per contractum, Do, ut Des, essent fructus lactis prædicti subjecti utique impositi oneri: nunc verò, cum sint Ecclesiæ, nihil debet Ecclesiæ.

Probatur danique evidenter ratione ducta à possessionis beneficio. Monasterium per multos annos in possessione immunitatis ab hoc onere existit, illam enim præsentam gabellam nunquam persolvit, ut ipsimet Exactores testantur, seu farentur. Quæ ratio igitur ab ejusmodi possessione Monasterium deturbare sine injuria, ne dicam, sine sacrilegio, audebis? Confirmatur, quia à nemine auferri possessio potest, quam quis habet legitime acquisitam (qualem sine dubitatione

Mo-

TAMBR
in
Ecclesiæ
XIV
de
redibus e
E.I
30.

Monasterium habet) nisi luce meridiana clarius constet, illegitimam illam esse, ut est communis, & certa doctrina Doctorum apud Sanchez, *lib. 6. in decal. c. 3. n. 7. & lib. 4. cap. 40. n. 8. Castrop. tom. 1. tract. 1. disp. 3. p. 2. n. 11. De Lugo, de just. tom. 1. disp. 16. n. 106.* & passim apud juris peritos, ergo non poterunt Exactores vectigalium, nec quilibet Judex Monasterium depellere ab hac immunitatis possessione sine evidenti ratione in oppositum, quæ nullâ excogitari profectò potest.

Due oppositioes diluuntur.

Prima oppositio. Probabilis est sententia, quòd Colonus Partitarius Clerici pro portione suorum fructuum teneatur solvere gabellam, ut docent viginti Doctores, quos laudat Menochius, *de arbitrariis cap. 202. num. 36.* ergo pari modo, si non Monasterium, certe Titius illam debet, qui est Colonus Partitarius Monasterii.

Respondeo primò. Sed est probabilissima opinio, quòd dictus Partitarius, pro portione suorum fructuum illam solvere non adstringatur, ut docent sexdecim Doctores, quos laudat, & ipse idem Menochius sequitur: *loc. c. num. 46.* & idem alii plures, Ascanius Tamburinus, Abbas, Diana hoc citans, *l. 3. tract. 1. ref. 19. De Lugo, de just. tom. 2. disp. 36. num. 107. Delbene, de parlamentiis dub. 30. sect. 18.* Cùm ergo utraque opinio sit probabilis, prævalebit nostra, quia pro nobis additur continuata possessio, ut item favor Ecclesiæ, quæ semper præferenda est.

Sed respondeo secundò. Nam non indigemus nos prædicta Menochii doctrina pro nostra disputatione, quæ est longè diversa ab ea, quam ipse exagitat. Ipse enim loquitur de parte fructuum, qui sunt in dominio laici Partitarii. Nostra autem quæstio est de parte fructuum, qui sunt in dominio Ecclesiæ. Esto igitur, quòd noster Titius debeat gabellam ex suis agnis, hædis, & ovibus, quæ cedunt in ipsius portionem, si super illis aliquod onus impositum fore è sit. At qua ratione id extendis ad fructus lactis, qui cedunt in portionem Monasterii? Monasterium enim, & Titius celebrant veluti contractum Societatis. Titius contribuit oves, Monasterium contribuit pascea, ea conventionione, & pacto, ut fructus ex lacte sint Monasterii, fructus partium sint Titii.

Quòd autem in hujusmodi contractibus Societatis animalium, ut & in aliis Societatibus, debeatur vectigal ab Ecclesia, pro sua parte, nullus unquam dixit, nullus somniavit.

Secunda opposita. Saltem ex alio capite prædicti fructus vectigales esse debent quia nimirum Monasterium in hoc contrahendo modo videtur esse negotiator; Clerici autem negotiantes ex vulgaris juribus de Clerico negotiatore debent ex negotiatione gabellam.

Respondeo, nimis fallum esse, huc intervenire negotiationem à Sacris Canonibus interdictam. Etenim, quòd agit Monasterium in hoc contractu inito cum Titio, nihil aliud est, nisi vendere, seu dare pascea, ut recipiat pretium

tium in fructibus lactis. Venderene, seu distrahere rem tuam, ut rem æquivalentem recipiat, est mercaturam facere? Ergo Clericus, si commutet suum bovem cum æquo laici, negotiationem exercet? Idemque si frumentum ex suis agris collectum distrahatur, ut accipiat vinum, mercator est? Profecto hæc oppositio neutiquam fieret ab eo, qui vel primis labiis attingeret sacros de hac re vulgatos Canones, præsertim *C. Secundum instituta, ne Clerici, vel Monachi, & ejus Glossam: & idem Doctores passim: Molinam tom. 2. de just. tract. 2. disp. 342. Alter. tom. 1. de cens. disput. 19. num. 5. cap. 6. dub. 7. Martam de jurisd. p. 4. casu 3. num. 9. & 10. Barbos. tom. 2. de coll. in jus Can. lib. 3. tit. 50. cap. 6. num. 3. Maider. part. 2. de just. tract. 5. cap. 2. d. 4. & sexcentos alios Theologos, & Canonistas.*

Quod si Monasterium hos lactis fructus velit pro suo usu, vel suorum operatorum contumere, ne umbra quidem apparebit negotiationis. Immo, si velit eos vendere, & re ipsa venderet, nec id saperet vitiam ullam negotiationem, ut ex sequentibus luce clarius erit manifestum.

CAPUT III.

Monasterium, si venderet prædictos fructus, negotiator non esset.

Si ejusmodi fructus Monasterium emeret, purè ut venderet, certè ne-

gotiationem exerceret, Clericis vitiam; definitio enim negotiationis vitia est emere quid, ut immutatam, lucri causa, vendatur. *C. Pervenit ibi distinct. & alibi. Less. libr. 2. de just. cap. 21. dub. 1. num. 8. Duarcus in Bulla Cæna lib. 2. can. 18. quest. 8. num. 14. & sequentibus. Rizzius tom. 1. praxis resolut. 317. Sperellus decis. 94. num. 8. & seq. Diana, multos alios referens part. 11. tract. 6. ref. 41.*

At quia Monasterium non emit hos lactis fructus, ut lucri causa vendat, sed ne suorum pascuorum jacturam patitur, consequens est, ut dicamus, mercaturam nullam facere. Sic autem potest id per convincentem argumentationem confirmari. Is, qui non emit, ut vendat, & quantum faciat, negotiator non est; sed Monasterium non intendit quantum ullum, sed solum curat recuperare pretium suorum pascuorum eo meliore modo, quo potest, ergo &c.

Quod si deinde ex his lactis fructibus, quos propter prædictam necessitatem emit, aliquam partem vendat, quæ fortè illi superest ex suo, & famulorum suorum usa, per accidens est, & nullo modo mercaturam importat. Immo assero, tamen si Monasterium omnes lactis fructus, quotquot ex suis pascuis recipit, venderet, negotiationem exercere ex sacris Textibus, & Doctoribus minimè diceretur, quia semper constabit, non emere, ut lucri causa vendat, sed ut sua pascua non amittat. Ecce *C. secundum instituta ne Monachi, vel Clerici.*